Raadsvoorstel: Z/23/756193/D-870190
Onderwerp: **Instellen Rekenkamer Gorinchem**

Datum: 28 juni 2023
Portefeuillehouder: Reinie Melissant - Briene
I&O: 31 augustus 2023
B&A / Raadsvergadering: 28 september 2023
Opsteller: Vink, Stephan
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Instellen Rekenkamer Gorinchem

Voorstel:

Voorgesteld wordt:

1. Voor de gemeente Gorinchem een eigen lokale rekenkamer in te stellen;
2. Het aantal leden van de rekenkamer vast te stellen op drie;
3. Het maximale aantal termijnen waarvoor een lid kan worden benoemd te stellen op twee;
4. Het jaarlijks budget van de rekenkamer te stellen op €50.000, prijspeil 1-1-2023, dit jaarlijks te indexeren en de structurele gevolgen te verwerken in de programmabegroting 2024.
5. In de bemensing en bekostiging van de ambtelijke ondersteuning van de rekenkamer te voorzien vanuit de raadsgriffie;
6. De leden van de rekenkamer te vergoeden tegen de volgende jaarlijks op basis van de Consumentenprijsindex (CPI) te indexeren tarieven (prijspeil 1-1-2023):
    a. Een vast bedrag per maand voor het bijwonen van vergaderingen en reis- en verblijfskosten: voorzitter: € 250,00; leden: € 200,00
    b. Een tarief per uur voor het begeleiden en uitvoeren van onderzoek en overige werkzaamheden: € 65,00;
7. De verordening op de rekenkamer 2023 overeenkomstig de besluiten op de punten 1 tot en met 6 vast te stellen.

Aanleiding:

Op 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers (hierna: Wvdr) in werking getreden. Deze wet beoogt de positie van de lokale rekenkamerfunctie te versterken. De wet schrijft daartoe de instelling van een rekenkamer voor, stelt eisen aan de inrichting van de rekenkamer en verruimt de bevoegdheden van de rekenkamer.

Om de besluitvorming voor te bereiden is in het fractievoorzittersoverleg van 2 februari 2023 besloten een voorbereidingscommissie vanuit de raad samen te stellen. De commissie bestaat uit de fractieassistenten dhr. Jasmin Maslic en mw. Cleo van Gorkom (tot juli 2023) en dhr. Niels van Santen (vanaf 1 juli 2023). De commissie heeft in samenspraak met de voorzitter en de secretaris van de huidige rekenkamercommissie de in de voorstel benoemde beslispunten geformuleerd.

De ambitie die de raad ten aanzien van de rekenkamer heeft vormt het uitgangspunt voor de voorstellen en besluiten over de inrichting van de rekenkamer. Die ambitie richt zich op aantal, omvang en kwaliteit van de onderzoeken, op de omvang en kwaliteit van de samenstelling, op de intensiteit van de relatie raad-rekenkamer en voor alles op de bijdrage van de rekenkamer aan de versterking van de kaderstellende en controlerende rol van de raad en de wijze waarop daaraan vorm wordt gegeven.

Indertijd heeft de raad bij de instelling en inrichting van de rekenkamerfunctie de lat bewust hoog gelegd. De raad heeft gekozen voor een onafhankelijke rekenkamercommissie die in staat is vanuit de kwaliteit van de leden en van de onderzoeken de raad met gezag en een opbouwende instelling te ondersteunen in zijn

kaderstellende en controlerende rol. Uitgangspunten daarbij waren: de uitvoering van een groot en een klein onderzoek per jaar; uitbesteding van het onderzoek; een vaste (relatief hoge) vergoeding van de leden voor hun gehele inzet en kosten (vergaderingen, opdrachtverlening en begeleiding onderzoek, rekenkamerbrieven, overleggen, reis- en verblijfskosten); en een eigen ambtelijke ondersteuning vanuit en voor rekening van de raadsgriffie.

Voor de nieuw in te richten rekenkamer is handhaving van dit ambitieniveau als uitgangspunt genomen. Dat wil niet zeggen dat alles bij het oude zou moeten blijven. Mede op grond van opgedane ervaring wordt op een aantal punten een aangepaste invulling voorgesteld.

Beoogd effect:

De Wvdr heeft tot gevolg dat de huidige verordening op de rekenkamercommissie van rechtswege komt te vervallen. Daarmee houdt de huidige rekenkamercommissie op te bestaan. Er geldt een overgangstermijn van één jaar. De raad zal daarom vóór 1 januari 2024 een nieuwe verordening moeten vaststellen en op basis daarvan een nieuwe rekenkamer moeten instellen. De raad dient over de volgende punten een besluit moeten nemen:

1. De instelling van een lokale of gemeenschappelijke rekenkamer;
2. Het aantal leden van de rekenkamer;
3. Het maximale aantal termijnen waarvoor een lid kan worden benoemd;
4. Het budget van de rekenkamer;
5. De bemensing en bekostiging van de secretariële ondersteuning van de rekenkamer;
6. De vergoeding van de leden van de rekenkamer;
7. De verordening op de rekenkamer waarin voornoemde punten zijn opgenomen;
8. De benoeming van de leden van de rekenkamer;

Argumenten:

Bij elk voorstel heeft de voorbereidingscommissie een uitgebreide toelichting en afweging gegeven, welke in bijgaande nota zijn opgenomen (bijlage 1). De voorstellen zijn verwerkt in de bijgevoegde ontwerpverordening (bijlage 2). Met de vaststelling van de verordening neemt de raad een besluit over de punten 1 tot en met 6. Voor punt 8 dient uw raad separaat een benoemingsbesluit te nemen.

Ad. 1 Voor de gemeente Gorinchem een eigen lokale rekenkamer in te stellen
In Gorinchem heeft de raad nadrukkelijk een agendabepalende rol aangenomen. Daarbij past een rekenkamer die de raad daarin gericht kan ondersteunen vanuit een kritische en onafhankelijke positie en met een opbouwende en op samenwerking gerichte houding. En een rekenkamer die daarbij zelfstandig keuzen kan maken in de onderwerpen van onderzoek en in de vorm die aan de ondersteuning wordt gegeven. Een gezamenlijke rekenkamer staat verder van de raad af. Onderzoeken en adviezen zullen steeds betrekking moeten hebben op alle deelnemende gemeenten. Dat legt beperkingen op aan de onderwerpskeuze en de mogelijkheid om in te spelen op lokale omstandigheden. Voor de rekenkamer zelf betekent het een relatie opbouwen en onderhouden met meer raden, colleges en ambtelijke organisaties. Een gezamenlijke rekenkamer is niet bij voorbaat doeltreffender en doelmatiger dan een zelfstandige rekenkamer. Een zelfstandige rekenkamer staat samenwerking met andere rekenkamers op onderwerpen overigens niet in de weg.

Ad 2. Het aantal leden van de rekenkamer vast te stellen op drie
De Wvdr stelt geen eisen aan het aantal leden van de rekenkamer. De raad stelt het aantal leden van de rekenkamer vast (art. 81b Gemeentewet) . Momenteel bestaat de rekenkamercommissie uit drie leden. Er zijn rekenkamers die uit één persoon bestaan, het zogeheten directeursmodel. Bij een dergelijk model beschikt de directeur over een intern of extern onderzoeksbureau om onderzoek te begeleiden of uit te

voeren. De verantwoordelijkheid ligt bij één persoon. Dat leidt vervolgens ook tot afhankelijkheid van die ene persoon. Meer dan de drie leden is een optie. Daarvoor wordt vaak gekozen in grotere gemeenten of wanneer onderzoek vooral in eigen beheer wordt uitgevoerd. Met het aantal leden nemen ook de algemene kosten toe. Daardoor kan er minder budget direct aan onderzoek worden besteed. Een aantal van drie is in balans met de omvang van de gemeente Gorinchem en biedt voldoende mogelijkheden voor een diverse samenstelling in achtergrond, kennis, kunde en ervaring. De ervaringen hiermee zijn goed.

Ad 3: Het maximale aantal termijnen waarvoor een lid kan worden benoemd te stellen op twee
Volgens de Wvdr worden leden voor een termijn van 6 jaar benoemd (art. 81c en 81d Gemeentewet). Hiervan kan niet worden afgeweken. De Wvdr stelt geen beperkingen aan het aantal termijnen waarvoor een lid kan worden (her)benoemd. De vigerende verordening van de gemeente Gorinchem stelt de benoemingstermijn op 4 jaar met de mogelijkheid deze eenmaal met 4 jaar te verlengen. Van belang is dat enerzijds de continuïteit van de rekenkamer is geborgd, maar anderzijds de samenstelling regelmatig wordt 'ververst'. Daarom wordt voorgesteld het maximale aantal termijnen te stellen op 2. De raad houdt overigens de mogelijkheid een lid niet voor een tweede termijn te benoemen. De bevoegdheid om en de gronden waarop de raad een lid kan ontslaan of op non-actief kan stellen zijn geregeld Gemeentewet (art. 81c lid 6). Dat geldt tevens voor de onverenigbaarheid van functies. Een lid kan zijn lidmaatschap altijd beëindigen op eigen verzoek.

Ad 4: Het budget van de rekenkamer te stellen op €50.000, prijspeil 1-1-2023, dit jaarlijks te indexeren en de structurele gevolgen te verwerken in de programmabegroting 2024;
In de Wvdr zijn geen voorschriften opgenomen over het budget dat aan de rekenkamer dient te worden toegekend. In de voorbereiding van de wet is daarvoor door de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR) wel steeds gepleit. Bij de vaststelling van de Wvdr is aangegeven dat zo nodig hiervoor aanvullende regels zouden kunnen worden gegeven. Zie bijlage 1 voor de uitgebreide toelichting en afweging.

Ad 5: In de bemensing en bekostiging van de ambtelijke ondersteuning van de rekenkamer te voorzien vanuit de griffie
De Wvdr stelt dat ambtenaren die werkzaamheden verrichten voor een onafhankelijke rekenkamer niet tevens werkzaamheden mogen verrichten voor andere organen binnen de gemeente. (art. 81j lid 3 gemeentewet). Een uitzondering kan worden gemaakt voor ambtenaren die werkzaam zijn op de griffie van de gemeente. Dat betekent dat op griffie werkende ambtenaren deels werkzaam kunnen zijn op de griffie en deels voor de rekenkamer. Vanuit de onafhankelijke positie van de rekenkamer zou de rekenkamer ook een eigen onafhankelijke ondersteuning kunnen aanstellen. Daarmee vervalt echter een effectieve en efficiënte verbinding met de raad en het gemeentelijke apparaat. De ambtelijke ondersteuning (ambtelijk secretaris) van de huidige rekenkamercommissie wordt nu bemenst en bekostigd vanuit de raadsgriffie. Dat blijkt in de praktijk goed te werken, zowel op de processen als op de inhoud.

Ad 6. De voorzitter en leden van de rekenkamer te vergoeden tegen jaarlijks te indexeren tarieven
De Wvdr geeft geen regels over de wijze van vergoeden van de leden van de rekenkamer. De vergoeding dient te worden geregeld in de verordening. Voorgesteld wordt de huidige vaste vergoeding te vervangen door een vaste vergoeding per maand voor het deelnemen aan vergaderingen en reis- en verblijfskosten en een vergoeding per uur voor het begeleiden en uitvoeren van eigen onderzoek en overige werkzaamheden. Zie bijlage 1 voor de uitgebreide toelichting en afweging.

Financiën:

De raad stelt via de programmabegroting een jaarlijks budget beschikbaar voor het uitvoeren van de

werkzaamheden van de rekenkamer. Het budget van de huidige rekenkamercommissie bedraagt in 2023 (afgerond) €41.200. Voorgesteld wordt het budget van de rekenkamer te verhogen naar €50.000 per jaar. Dit betekent een structurele verhoging van €8.800 per jaar.

Participatie:

Bij dit voorstel is er geen sprake van participatie van inwoners. De rekenkamer is een instrument van de raad doet onafhankelijk onderzoek doet naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid.

Communicatie:

Als uw raad besluit tot het vaststellen van de verordening, vindt publicatie plaats via overheid.nl.

Vervolgproces:

De Rekenkamer gemeente Gorinchem stelt een reglement van orde vast voor haar werkzaamheden en vergaderingen (art.81i). Het reglement wordt ter kennisneming aan de raad gezonden.

Bijlagen:

- Bijlage 1: Nota voorstel instellen rekenkamer gemeente Gorinchem
- Bijlage 2: Verordening gemeentelijke rekenkamer Gorinchem 2023

Namens het fractievoorzittersoverleg,

Griffier, Voorzitter,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het voorstel vanuit de voorbereidingscommissie;
Gelet op het raadsvoorstel van het fractievoorzittersoverleg;
Gelet op de wettelijke bepalingen;

Besluit:

1. Voor de gemeente Gorinchem een eigen lokale rekenkamer in te stellen;
2. Het aantal leden van de rekenkamer vast te stellen op drie;
3. Het maximale aantal termijnen waarvoor een lid kan worden benoemd te stellen op twee;
4. Het jaarlijks budget van de rekenkamer te stellen op €50.000 prijspeil 1-1-2023, dit jaarlijks te indexeren en de structurele gevolgen te verwerken in de programmabegroting 2024;
5. In de bemensing en bekostiging van de ambtelijke ondersteuning van de rekenkamer te voorzien vanuit de raadsgriffie;
6. De leden van de rekenkamer te vergoeden tegen de volgende jaarlijks op basis van de Consumentenprijsindex (CPI) te indexeren tarieven (prijspeil 1-1-2023):
   a. Een vast bedrag per maand voor het bijwonen van vergaderingen en reis- en verblijfskosten: voorzitter: € 250,00; leden: € 200,00
   b. Een tarief per uur voor het begeleiden en uitvoeren van onderzoek en overige werkzaamheden: € 65,00;
7. De verordening op de rekenkamer 2023 overeenkomstig de besluiten op de punten 1 tot en met 6 vast te stellen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 28 september 2023,

Griffier, Voorzitter,